

ร่างพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันมีการจัดตั้งองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันขึ้นในราชอาณาจักรเป็นจำนวนมาก บางส่วนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ และบางส่วนดำเนินการในรูปคณะบุคคลที่ได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ทำให้การกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และมีองค์กรจำนวนมากที่อ้างว่าเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน แต่กลับดำเนินการในลักษณะที่เป็นการหารายได้มาแบ่งปันกันในระหว่างผู้ร่วมดำเนินการโดยหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ซึ่งเป็นการหลอกลวงประชาชน และมีจำนวนมากที่รับเงินหรือทรัพย์สินของบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือคณะบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือมิได้จดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรไทย มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน หรือที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยในราชอาณาจักรเอง สมควรที่จะต้องมีกฎหมายกลางขึ้นเพื่อกำกับกับการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักรเป็นไปอย่างถูกต้องทำนองคลองธรรม เปิดเผย โปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ปราศจากโดยจิตแอบแฝงอันเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหลายประเทศได้กำหนดให้มีกฎหมายในลักษณะเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักรเป็นไปอย่างเปิดเผย โปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ปราศจากโดยจิตแอบแฝงอันเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

^๑เพื่อมีเวลาให้ดำเนินการตามมาตรา ๓

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี^๒

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน”^๓ หมายความว่ารวมถึงคณะบุคคลที่มีได้ จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะแต่ดำเนินกิจกรรมโดยไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันด้วย

“ผู้รับจดทะเบียน” หมายความว่า อธิบดีกรมการปกครอง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๕ องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันจะดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรได้ต่อเมื่อได้จดทะเบียนจัดตั้งต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และเมื่อได้รับจดทะเบียนแล้ว ให้องค์กรดังกล่าวมีสิทธิได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการจากรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

สมาคมและมูลนิธิที่จดทะเบียนจัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว และองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง

นอกจากต้องดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและการดำเนินกิจการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันแต่ละแห่ง และที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้เป็นการเฉพาะแล้ว องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย^๔

มาตรา ๖ องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ต้องเปิดเผยแหล่งที่มาและจำนวนของเงินหรือทรัพย์สินที่จะใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละปีต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด และต้องยื่นแบบรายการภาษีเงินได้ต่อกรมสรรพากรทุกปีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันจะรับเงินหรือทรัพย์สินจากบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือคณะบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือมิได้จดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรไทย แล้วแต่กรณี มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรได้เฉพาะกิจกรรมที่รัฐมนตรีกำหนด และต้องรายงานผลการรับและใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวรวมทั้งกิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละปี ต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ผู้รับจดทะเบียนกำหนด

^๒เช่น สภาอากาศไทย

^๓ใช้ “หมายความว่ารวมถึง” เนื่องจากองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันมีหลายประเภทตามกฎหมายหลายฉบับ เช่น สมาคม มูลนิธิ ตาม ปพพ.

^๔เนื่องจากองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่จัดตั้งตามกฎหมายอื่นมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้นด้วยแล้ว แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้เพิ่มเติมด้วย

ให้ผู้รับจดทะเบียนมีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน เพื่อตรวจสอบการดำเนินการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สิน หรือการดำเนินกิจกรรมตามวรรคสอง รวมทั้งให้มีอำนาจตรวจสอบและทำสำเนาข้อมูลจรรยาทางอิเล็กทรอนิกส์ขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันเพื่อนำมาตรวจสอบได้

มาตรา ๗ การจัดตั้งสาขาขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่รับเงินหรือทรัพย์สินจากบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือคณะบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือมิได้จดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรไทย ต้องแจ้งให้ผู้รับจดทะเบียนทราบก่อน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๘ องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันต้องเสนอรายงานการสอบบัญชี โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต่อผู้รับจดทะเบียนภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้ผู้รับจดทะเบียนเผยแพร่รายงานการสอบบัญชีดังกล่าวในระบบสารสนเทศของกรมการปกครอง

มาตรา ๙ องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันแห่งใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕ วรรคสาม มาตรา ๖ มาตรา ๗ หรือมาตรา ๘ ให้ผู้รับจดทะเบียนเพิกถอนการจดทะเบียนการอุทธรณ์การเพิกถอนการจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งไม่มีผลเป็นการทุเลาการเพิกถอนการจดทะเบียน

มาตรา ๑๐ ผู้ใดดำเนินการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักรโดยมิได้จดทะเบียนต่อผู้รับจดทะเบียนตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑ ให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่ดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและไม่เข้าลักษณะตามมาตรา ๕ วรรคสอง ต้องมาจดทะเบียนต่อผู้รับจดทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง หลักการของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้
หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ.

๑. ให้มีกฎหมายกลางในระดับพระราชบัญญัติขึ้นเพื่อกำกับการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักรเป็นไปอย่างถูกต้องทำนองคลองธรรม เปิดเผย โปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ปราศจากโดยจิตแอบแฝงอันเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหลายประเทศได้กำหนดให้มีกฎหมายในลักษณะเดียวกัน

๒. กำหนดให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้รับจดทะเบียนองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันเนื่องจากทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันประเภทสมาคมและมูลนิธิอยู่แล้ว

๓. กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันจะดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรได้ ต่อเมื่อได้จดทะเบียนต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และเมื่อได้รับจดทะเบียนแล้ว ให้องค์กรดังกล่าวมีสิทธิได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการจากรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น สำหรับสมาคมและมูลนิธิที่จดทะเบียนจัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว และองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการจดทะเบียน

๔. กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากต้องดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและการดำเนินกิจการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันแต่ละแห่ง และที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เป็นการเฉพาะแล้ว ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

๕. ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันต้องเปิดเผยแหล่งที่มาและจำนวนของเงินหรือทรัพย์สินที่จะใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละปีต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด และต้องยื่นแบบรายการภาษีเงินได้ต่อกรมสรรพากรทุกปีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดเพื่อความโปร่งใส

๖. กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันจะรับเงินหรือทรัพย์สินจากบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือคณะบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือมิได้จดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรไทย แล้วแต่กรณี มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรได้เฉพาะกิจกรรมที่รัฐมนตรีกำหนด และต้องรายงานผลการรับและใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวรวมทั้งกิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละปี ต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ผู้รับจดทะเบียนกำหนด

๗. กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันต้องเสนอรายงานการสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต่อผู้รับจดทะเบียนภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้ผู้รับจดทะเบียนเผยแพร่รายงานการสอบบัญชีดังกล่าวในระบบสารสนเทศของกรมการปกครอง

๘. กำหนดบทลงโทษอาญาแก่ผู้ดำเนินกิจการองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักรโดยมิได้จดทะเบียนต่อผู้รับจดทะเบียน

๙. สมควรกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๑๐. สมควรมีกฎหมายส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่ให้จัดแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย เพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรที่ดำเนินการอันเป็นประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

ทั้งนี้ หากร่างพระราชบัญญัติขึ้นตามแนวทางดังกล่าวจะมีเนื้อหาสาระตามเอกสารแนบอย่างไรก็ดี เพื่อให้การยกร่างกฎหมายดังกล่าวเป็นตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ สมควรที่คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไปจัดการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกฎหมาย (RIA) ก่อนยกร่างกฎหมายต่อไป